

شناسه	رویه اجرایی	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۰/۰۳/۱۹
عنوان موضوع	بررسی موانع و مشکلات کسب و کارهای خانگی و ارائه راهکارهای حمایت و پشتیبانی از آن		
مرجع طرح موضوع	دبیرخانه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی با همکاری نماینده هیات مؤسس انجمن کسب و کارهای خانگی استان		
شرح موضوع	<p>امروزه کسب و کارهای خانگی به عنوان راهکاری مهم در جهت ایجاد شغل و درآمد و رفع معضل بیکاری در سراسر جهان و از جمله کشورمان ایران محسوب می گردند. بسیاری از کشورهای بزرگ صنعتی دنیا و نیز کشورهای در حال توسعه با حمایت از تأسیس و توسعه مشاغل خانگی به موفقیت های قابل توجهی در ایجاد اشتغال و بهبود وضعیت اقتصاد و معیشت جوامع خود دست یافته اند، تا جایی که در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور و نیز کشورهای بزرگ صنعتی حدود ۸۰ درصد فعالیت های اقتصادی مرتبط با مشاغل خانگی است. قابلیت انجام کار در واحد مسکونی سبب ایجاد مزایای بسیاری برای شاغلین خانگی می گردد از این رو کسب و کارهای خانگی همواره مورد توجه مردم و دولت ها بوده اند. با تصویب قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی در سال ۱۳۸۹ توسط مجلس شورای اسلامی دولت به استناد اصول ۲۸ و ۴۳ قانون اساسی و سند چشم انداز بیست ساله موظف گردید مشاغل خانگی را به گونه ای حمایت نماید که زمینه اشتغال برای اینگونه متقاضیان فراهم گردد.</p> <p>اینک و با گذشت ۱۱ سال از تصویب و اجرای قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی موانع و مشکلاتی بر سر راه تحقق قانون مشاهده می گردد. نتایج ارزیابی های انجام شده، پژوهش های صورت گرفته، آمارها و گزارشات دستگاه های اجرایی و نظارتی حکایت از آن دارد علیرغم تعیین وظایف و تکالیف دستگاه های متولی مشمول قانون، متأسفانه در بسیاری از موارد انتظارات مورد توقع برآورده نگردیده و نظارت صحیح و دقیقی هم بر آن صورت نگرفته است.</p>		
ایرادات و مشکلات مطرحه	<p>به استناد ماده ۷ قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی صاحبان دارای مجوز مشاغل خانگی از مزایای زیر برخوردار می شوند:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. استفاده از بازار محلی شهرداری جهت عرضه محصولات خانگی ۲. عضویت در شرکت سهامی عام خوشه ای تخصصی کسب و کار خانگی ۳. معافیت از عوارض اداری و تجاری تعیینی و مصوب شوراهای اسلامی شهرها و روستاها ۴. عدم نیاز به تغییر کاربری مسکونی ۵. دولت می تواند بنا به پیشنهاد ستاد نسبت به تعیین ضوابط حمایتی در زمینه های مالیات، تأمین وام قرض الحسنه اشتغال، حق بیمه خویش فرما، تعرفه مصرف آب، برق و سوخت مصرفی، ظرف سه ماه از تصویب این قانون، اقدام و اعتبار مورد نیاز را در بودجه سنواتی محاسبه و لحاظ نماید . ۶. استفاده از تسهیلات بانکی به ویژه قرض الحسنه بانکها و صندوق مهر امام رضا (ع) <p>برخی از مشکلات پیش روی صاحبان این مشاغل عبارتند از:</p> <ul style="list-style-type: none"> - مقررات سخت و دشوار بانک ها جهت اعطای تسهیلات به مشاغل خانگی <p>پس از ثبت نام متقاضیان در سامانه مشاغل خانگی و بررسی و تایید طرح های آنان توسط دستگاه اجرایی ذیربط، مجوز مشاغل خانگی آنان (به استناد ماده ۷ قانون مشاغل خانگی) توسط اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی صادر می گردد و در صورت نیاز به تسهیلات حمایتی، متقاضی (با توجه به بند ۶ ماده ۷ قانون مشاغل خانگی) جهت دریافت تسهیلات به نهادهای مالی معرفی می شود. در حال حاضر به ازای هر اشتغال کسب و کار خانگی پانصد</p>		

- میلیون ریال تسهیلات با کارمزد پایین پرداخت می شود. یکی از مهمترین موانع در مسیر پرداخت تسهیلات مشاغل خانگی تضامین بانک برای وصول مطالبات است و متقاضیان در این امر در مضیقه هستند.
- عدم اختصاص جایگاه مناسب جهت عرضه محصولات خانگی (استفاده از بازار محلی شهرداری جهت عرضه محصولات خانگی)
- بر اساس ماده ۳۰ دستورالعمل اجرایی قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی، کلیه شهرداری ها موظفند به تناسب تعداد و تنوع کسب و کار خانگی، مکان های مناسبی را (بازار محلی موقت) برای عرضه محصولات صاحبان مشاغل مذکور، به صورت دوره ای در روزهای مشخص هفته، تامین و از طریق رسانه های عمومی اعلام نمایند. اما در حال حاضر این امکان در استان فراهم نشده است.
- فرآیند دشوار تشکیل پرونده مالیاتی جهت متقاضیان مستقل مشاغل خانگی به منظور استفاده از معافیت های عوارض مالی و تجاری
- بر اساس ماده ۱۲۱ قانون برنامه پنجم توسعه و همچنین ماده ۱۶۹ قانون مالیاتهای مستقیم، ارائه خدمات به مؤدیان مالیاتی مشروط به تنظیم اظهارنامه مالیاتی است. آیین نامه اجرایی ماده ۱۶۹ قانون مالیاتهای مستقیم نیز بر ضرورت تکمیل اظهارنامه مالیاتی از سوی مشاغل خانگی و غیر آن تأکید کرده است.
- بر اساس قانون هر فردی با هر سطح درآمدی باید اظهارنامه مالیاتی تکمیل کند و افرادی که فعالیت دارند و مجوز کسب می کنند باید تمبر مالیات را باطل کنند و پرونده مالیاتی را تشکیل دهند. این فرایند و بروکراسی های آن باعث شده که متقاضیان به ویژه متقاضیان مستقل راه اندازی مشاغل خانگی از ادامه کار منصرف شوند.
- صاحبان کسب و کارهای خانگی هیچ جایگاه حقوقی در تصمیم گیری ها و مطالبه گری ها در رابطه با حقوق و مسایل و مشکلاتشان را ندارند
- فراهم نبودن بستر فرهنگی کار برای شکل گیری و توسعه فعالیت های مشاغل خانگی و ضعف در اطلاع رسانی و آگاهی بخشی در خصوص مزایای راه اندازی مشاغل خانگی و حمایت های دولتی مرتبط با آن، عدم آگاهی کافی مردم و مدیران از تنوع و گستردگی رشته/ شغل های خانگی
- عدم توجه کافی به مزیت ها و ظرفیت های مناطق در پیشبرد برنامه مشاغل خانگی

پیرو درخواست نماینده محترم هیات موسس انجمن مشاغل خانگی استان و ارائه مشکلات پیش روی مشاغل استان، دبیرخانه شورا با توجه به اهمیت موضوع و نقش این مشاغل در اقتصاد استان و به تبع آن کشور، به بررسی موضوع و برگزاری جلسه های کارشناسی در تاریخ های ۱۴۰۰/۰۳/۱۲ و ۱۴۰۰/۰۳/۱۹ اقدام نمود.

این جلسات با حضور ریاست اتاق، نمایندگان اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان تامین اجتماعی، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی، میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی، شهرداری، شورای شهر، کمیته امداد امام (ره)، بهزیستی، صدا و سیما، آموزش فنی و حرفه ای، دانشگاه علوم پزشکی، اقتصاد دارایی، اتاق تعاون، اتاق اصناف، جهاد دانشگاهی، بنیاد شهید و امور ایثارگران، دبیر کارگروه طرح توسعه پایدار استان و نماینده هیات موسس انجمن مشاغل خانگی و جمعی از صاحبان مشاغل خانگی در محل سالن کنفرانس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان تشکیل گردید. و مقرر گردید پیشنهادات و راهکارهای عملیاتی جهت رفع مشکلات موجود در جلسه اصلی شورا مطرح شود.

رئوس نظرات به شرح زیر است:

سرکار خانم صابری، کارشناس مسئول اشتغال اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی موارد زیر را مطرح نمودند:

قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی از سال ۱۳۹۰ در حال اجراست و اطلاع رسانی و آگاهی سازی در این

جمع بندی جلسه
کارگروه تخصصی
(کارشناسی) به تاریخ

حوزه انجام شده است. اما در خصوص طرح ملی توسعه مشاغل خانگی در استان که یک سال است در استان آغاز شده و متولی آن جهاد دانشگاهی می باشد به دلیل شرایط کرونا اطلاع رسانی گسترده ای انجام نشده است، تقاضای بالایی هم برای آن نبوده و به لحاظ عملکردی از برنامه عقب هستیم. طرح توسعه مشاغل خانگی، طرحی حمایتی است که شناسایی مزیت های در مناطق مختلف، توانمند سازی متقاضیان به صورت ارائه مشاوره و برگزاری کلاس های تخصصی و از همه مهمتر توانمند سازی اقتصاد بازار و شناسایی فعالیت های پیشران ها، پشتیبان ها و ... در راستای کمک به تکمیل زنجیره تولید و فروش از اهداف این طرح است.

مشکل اساسی این است که هر یک از دستگاه های متولی به تنهایی اقدامات ارزنده ای را انجام می دهند اما تمایل به همکاری و تعامل با یکدیگر وجود ندارد. این امر باعث شده که اعتبارات ما نسبت به سال های قبل کمتر شود. (در سال های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ اعتبار استان به ترتیب ۳۷ میلیارد تومان، ۸ میلیارد تومان و ۷ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان بوده است) برای اینکه بتوان پاسخگوی متقاضیان بود باید ابلاغیه بانک مرکزی در خصوص سقف ۵۰ میلیون تومانی تسهیلات مشاغل را نادیده گرفت تا بتوان تعداد بیشتری از متقاضیان را پوشش داد. اما مشکل اساسی چیز دیگری است. حدود ۲ سال است که متقاضی به از اینکه از دستگاه اجرایی پذیرش اولیه را گرفت برای ابطال تمبر باید به امور مالیاتی مراجعه نماید. طبق قانون مالیات های مستقیم قالی بافی و صنایع دستی، تعاونی ها و اتحادیه ها از پرداخت مالیات معاف هستند و شرط بهره مندی از هرگونه معافیت مالیاتی تشکیل پرونده و تکمیل اظهار نامه مالیاتی است. این امر باعث ریزش متقاضی شده و در حال حاضر هیچ متقاضی از میراث فرهنگی نداشته ایم. متقاضی زمانی مطلع می شود برای گرفتن تسهیلات ۱۰ یا ۱۵ میلیون تومانی باید به سازمان امور مالیاتی مراجعه نماید منصرف می شود. این امر یکی از جزء های تغییر ناپذیر صدور مجوز شده است. پیشنهاد این بود که برای تمامی مشاغل خانگی معافیت مالیاتی در نظر گرفته شود (چرا که یک متقاضی که در یک روستا فعالیت کوچکی را انجام می دهد نه توان تشکیل پرونده و تکمیل اظهار نامه را دارد، نه سواد آن و نه اهمیت آن را درک می کند) که پیگیری این امر متاسفانه به جایی نرسید. مورد دیگر این است که دستگاه های اجرایی به مורادی که در قانون برای آن ها تکلیف شده عمل نمی کنند به عنوان مثال شهرداری. طی سال های ۹۲، ۹۵ و ۹۶ چندین جلسه با شهرداری برای راه اندازی بازارچه های محلی برگزار شده و به نتیجه ای نرسیده است و اتاق اصناف نیز با روزبازارها مخالفت نموده است.

سرکار خانم معینی کارشناس معاونت صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری نیز نمونه ای از مشکلات متقاضیان در مراجعه به امور مالیاتی و بانک ها را اینگونه بیان کردند. تا ۲ سال پیش صنعت گران حوزه مشاغل خانگی از اعتبارات مشاغل خانگی استفاده می کردند. مبلغ این اعتبارات در ابتدا ۳ میلیون تومان، ۵ میلیون و بعد از آن ۱۰ میلیون تومان بود. در حال حاضر متقاضیان برای گرفتن تسهیلات ۱۰ میلیون تومانی باید به امور مالیاتی مراجعه نمایند و قبض مالیاتی (تمبر ۱۰ هزار تومانی باطل نمایند) تهیه نمایند. با توجه به اینکه متقاضی مستاجر بوده است امور مالیاتی مدارک اجاره نامه و کپی شناسنامه صاحب خانه درخواست نموده که این امر خود نیز مشکلات دیگری را به دنبال داشته و موجب انصراف متقاضی از گرفتن تسهیلات می شود. نمونه دیگر صنعتگر فعال در حوزه سفال است که برای گرفتن تسهیلات ۲۰ میلیون تومانی به بانک مراجعه نموده و آوردن ۲ کارمند دولت به عنوان تضمین وثایق مورد درخواست بانک بوده است. این متقاضی سند ۳ میلیارد تومانی منزل مسکونی خود را به عنوان وثیقه پیشنهاد داده که متاسفانه مورد پذیرش بانک قرار نگرفته است.

پیشنهادات جناب آقای مهندس اسماعیلی، مدیرکل اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان کرمان

<ol style="list-style-type: none"> ۱. لزوم نگاه وسیع تر و کلان تر به موضوع مشاغل خانگی ۲. استفاده از ظرفیت شهرداریها در همه شهرستان های استان کرمان مانند ایجاد بازارچه های موقت و هفتگی ۳. توجه به ظرفیت گردشگری درون استانی برای ایجاد شغل ۴. به دلیل بالا رفتن سطح درآمد خانوارها و عدم استقبال از مشاغل خانگی در برخی از شهرستان ها، تمرکز برای ایجاد شغل در حوزه مشاغل خانگی بیشتر در شهرستان هایی باشد که سطح درآمد پایین تری دارند. ۵. لزوم تداوم حمایت جهاد دانشگاهی از مشاغل خانگی ۶. توجه به متوسط پایداری مشاغل خانگی (۱۵ تا ۱۸ ماه) در ارائه وام و تسهیلات <p>پیشنهادات جناب آقای صادقی، مدیرکل کمیته امداد امام خمینی (ره):</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱. راه اندازی صندوق ضمانت ۲. لزوم بیمه کردن افرادی که مشاغل خرد دارند. ۳. حمایت در راستای اجرای طرح راهبران شغلی ۴. استفاده از ظرفیت بسته های تشویقی کمیته امداد ۵. توجه به ظرفیت صدا و سیما جهت ترویج و تبلیغ تولیدات مشاغل خانگی ۶. ضرورت آموزش و به روز رسانی مهارت ها در همه ی مشاغل 	
<p>- توسعه فرهنگ مشاغل خانگی از طریق اطلاع رسانی و آگاهی بخشی به مردم در خصوص مزایای راه اندازی کسب و کارهای خانگی و حمایت های دولتی مرتبط با آن، فرآیندهای ثبت نام، اخذ مجوز و تسهیلات در مشاغل خانگی، شناسایی و معرفی الگوهای موفق کسب و کارهای خانگی توسط صدا و سیما</p> <p>(بر اساس ماده ۱۲ قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است در جهت توسعه فرهنگ مشاغل خانگی و انسجام بخشی به مشاغل مذکور با امکانات موجود، با مشارکت وزارت کار و امور اجتماعی به صورت مستمر در ساعات معین به تولید برنامه های آموزشی و ترویجی اقدام نماید.)</p> <p>- تسهیل در روند پرداخت وام قرض الحسنه مشاغل خانگی از سوی بانک ها و موسسات مالی و اعتباری و پذیرش یارانه یا سهام عدالت به عنوان وثیقه تسهیلات اعطایی</p> <p>- اختصاص مکان های مناسب جهت عرضه محصولات خانگی توسط شهرداری ها، دهیاری ها، سازمان ها و نهادهای نیازسنجی، برنامه ریزی و اجرای آموزش های عمومی و تخصصی با کیفیت و کوتاه مدت ویژه کسب و کارهای خانگی از سوی سازمان آموزش فنی و حرفه ای</p> <p>- عدم اکتفا به رشته های سنتی و شناسایی، معرفی و پشتیبانی از مشاغل خانگی مدرن و نوین توسط دستگاه های اجرایی چهارگانه متولی مشاغل خانگی</p> <p>- تاسیس مرکز مشاوره، اطلاع رسانی و خدمات تخصصی کسب و کارهای خانگی و استفاده از تجارب موفق و ظرفیت های بانک قرض الحسنه رسالت، بسیج سازندگی، کمیته امداد و ... در الگوسازی توسعه کسب و کارهای خانگی و تهیه نقشه راه توسعه کسب و کارهای خانگی استان</p> <p>- تشکیل صندوق حمایت از سرمایه گذاری کسب و کارهای خانگی با همکاری معین های اقتصادی استان</p>	<p>پیشنهادات</p>

<p>- راه اندازی تشکل تخصصی در حوزه کسب و کارهای خانگی با هدف ارائه مشاوره، آموزش، توسعه بازار و استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی، تعاونی ها و سازمان های مردم نهاد در حمایت از راه اندازی و توسعه کسب و کارهای خانگی</p>	
<p>- قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی مصوب ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی و دستورالعمل اجرایی آن</p> <p>- سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری در سال ۱۳۹۲</p> <p>- سند چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران</p> <p>- اصل ۲۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران:</p> <p>هر کس حق دارد شغلی را که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند. دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید.</p> <p>- اصل ۴۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران:</p> <p>برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، باحفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران براساس ضوابط زیر استوار می شود:</p> <p>۱. تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.</p> <p>۲. تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قراردادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت های حاکم بر برنامه ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.</p> <p>۳. تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعات کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.</p> <p>۴. رعایت آزادی انتخاب شغل و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره کشی از کار دیگری.</p> <p>۵. منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.</p> <p>۶. منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه گذاری، تولید، توزیع و خدمات.</p> <p>۷. استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.</p> <p>۸. جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.</p> <p>۹. تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند.</p>	<p>فهرست مستندات و مدارک پشتوانه</p>